„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жир се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 50. У Новом Саду у петак 3. (15.) априла 1887. ГОДИНА XXII.

ПОЗИВ
НА СВА СРПСКА ПЕВАЧКА ДРУШТВА
У УГАРСКОЈ.

У нас су данашњим даном певачка друштва скоро једини фактори, који су позвани, да уметнички гаје, шире и унапређују српску глазбу, нарочито песму. Али певачка друштва, ма како снажна била, ако у свом делању немају јединственога правца, не могу појединце и без организације постићи на том пољу повољна резултата. Тај би правац могла одређивати **заједница свију наших певачких друштава у Угарској.**

Значај и потребу певачке заједнице осетила су наша певачка друштва још одавно, па су је и основала. Омладински покрет захватио је и наша певачка друштва, и године 1869. основана је певачка заједница, којој у оно време припадаху: панчевачко, шабачко, белоцрквенско, митровачко, вуковарско и новосадско певачко друштво.

Али које са тога разлога, што је заједница обухватала и прекосавска певачка друштва; које што јој је статутом установљен задатак био тако огроман, да јој се опстанак на дуже време није могао ни замислити (оснивање 5 стипендија по 600 фор., оснивање средњих певачких школа и конзерваторије помоћу редовних улога од појединих пев. друштава и т. д.); које најзад са разлога, што је стара заједница као „интегрујући део уједињене омладине“ разрешењем омладине eo ipso разрешена: та стара заједница више не постоји; а узев у обзир све горње околности, нема у опште ни изгледа, да би заједница с онаком основом и онаким обимом скоро могла из мртвих ускрснути.

Знајући то, а уједно осећајући преку потребу заједнице, друштво „Гусле“ је наумило, да од своје стране поради на томе, како да се оснује у нас певачка заједница онака, која одговара нашим потребама и нашим силама.

Па како су у нас ретке прилике у којима се на једном месту стичу певачка друштва у већем броју, а прослава 25-годишњице нашег народног позоришта је за ову мисао баш добро дошла — то друштво „Гусле“ у договору с новосадским певачким друштвом оним братски позива сва наша певачка друштва из уже Угарске и из Тројединице, да тога ради дођу или изашљу своје заступнике на

ПЕВАЧКИ ЗБОР И ДОГОВОР

који ће се одржати у Новом Саду у просторијама српске читаонице у суботу 11. (23.) априла о. г. у 3 сата после подне.

Молимо уједно свако друштво, које мисли у збору учествовати, да се за времена пријави новосадском певачком друштву.

Друштво „Гусле“ је израдило за заједницу и нацрт правила, који је заједно с овим позивом обнародовања ради послан сл. уредништву.

У пуном уверењу, да ће се наша певачка друштва овом позиву својски одазвати, јесмо с братским поздраво.

Из седнице друштва „Гусле“ држане у В. Кикинди 1. (13.) априла 1887.

Арманд Поповић, перовођа. **Др. Живко Богдан,** председник.

† ВЕЛИКИ ПЕТАК.

Нека необична туга и бол испуњава цео православни свет на данашњи дан. Христос издише на крсту; поквареност и неваљство ликује.

Нећемо да говоримо о Јуди Искаријотском. Његово име презире и онај који није Хришћанин. Па опет је у грудима Јуде Искаријотског тињао пламен частољубља: он се заборавио; продао је онога, за кога је требао умрети, али се покајао, те је сам себи одузео живот.

* * *

У том погледу пошао је данашњи свет на горе.

Данашње „Јуде“ су неваљалије од оног Искаријотског; они кад учине издајство, не убијају сами себе, но уживају плодове издајства свога.

* * *

У целој Христовој парници најодвратнија је личност — Пилат. Он је одвратнији и од Јуде. Научен, образован човек, треба да дели правду, његов је посао да се опире неправди.

И шта учини Пилат?

Он види и зна где хоће Христа на неправди да распну; он би и могао и требао и морао, да се заузме за њега, али он то не учини.

Јадник је само опрао руке од свега и рекао: „Грех на вашу душу“. То су најодвратнији људи, најодвратнији па и најопаснији за оне, који се у њих уздају.

* * *

И наш народ има на жалост Пилата. И то су они који ће га убити, то су они због којих неће никад прокопсати.

Кад дође тежак час, ви ћете их видити где са своје висине силазе у блато; видићете их где постају мањи од маковог зрна; видићете где перу руке, збацају одговорност са себе.

* * *

Било је пре три године кад су нотабилитети почели да распињу начело нар. слободоумне странке.

Цео је народ гледао онда у човека образована, научена, те изгледао, да тај човек устане у обрану тог начела, да га брани и одбрани.

Тај је човек био др. Полит.

А др. Полит је у онај мах, прао руке. Уместо да је учинио све што је могао и морао учинити, он се непокрете.

Па Пилати су нам гори од оних за време Христово. Онај чивутски Пилат је бар рекао: „Грех на вашу душу“, ал др Полит је рекао: „Ако је то воља народа, да се убије начело народне слободоумне странке, ја ћу бити последњи који ћу се томе опирати“. Тако је он написао у својој посланици, писаној Јевреју Максу Фалку уреднику „Пештанског Лојда“.

* * *

Слава сваком, ко се натраг врати! Али у овом тренутку кад се др. Полит враћа натраг у борбу, он би да отера оне, о којима сам рече у својој брошури, да су у место њега у најопаснијем часу, одбранили слободоумно начело.

Овај горњи чланак написасмо за то, да покажемо: зашто се недамо отерати од др. Полита. Он се показао као добар генерал у миру, он је високо носио шарено перо за клобуком и звецкао сабљом о калдрму, али је у најодсуднијем часу напустио војску.

Нека нам данас опрости, али њему за љубав не дамо се отерати. Толико му на знање, па нек не покушава даље, да сам себе брука. Ако хоће лепо, лепо, ал ако настави како је почео, ми ћемо бити слободни да кажемо још коју реч.

НА ЗБОР!

Кад нас једаред метну у политички гроб, нећемо васкрснути.

Пазимо дакле на себе; чувајмо своје; не дајмо да се чини од нас свашта. Дакле на збор!

Понесимо на збор оно, што људи не смеју заборавити код куће. Понесимо свести, родољубља; понесимо очи па гледајмо; понесимо уши па слушајмо, а богме и уста, да рекнемо коју.

Горег времена од данашњег нема. Шта је према томе киша и непогода. Ма какво време било, ма шта падало из неба, дођите на збор.

До душе, учињено је доста од онога, што не треба. Можда неће бити слободно договорити се, шта а радимо онда, кад прођу избори. Неки су узели ствар тако, као да немамо никаквих других брига, доли како ћемо изабрати два три посланика. Дођите на збор, па бар да кажемо, да није тако. Да нам је мађарска влада кројила дневни ред а не нека браћа из Новог Сада, не би нас могла већма стеснити.

Напослетку биће ипак о нечем речи. Па гледајмо бар оно мало о чему ћемо смети говорити, да не испадне наопако. Остало ћемо знати и моћи поправити.

Овај наш позив изгледа, као да звонимо на ларму. Ми нисмо криви. Није се добро почело, па имамо права зепсти. За то нек дође народ. Ако се мисли што криво, он је ту да не допусти, ако се мисли добро, он треба да је ту да — благосиља.

На збор у Сентомаш, па се узмимо добро на ум. Запамтите, да немамо више много да изгубимо.

Глас из омладине.*)

Поштујемо свачије убеђење, па ево отворено велимо, да треба и код омадине да тако буде: ако једнодушност није могућа, а оно бар да се међусобно уважавамо као — људи. Невоља је то, што омладина није једнодушна, а доћи ће згодније време, када ћемо много опширније говорити о омладинским приликама. Један део српске омладине изазван је, он данас мора да израза да своме осећању. Изазвало га је оно писмо, што га је један члан омладине писао г. др. Политу.

У име те омладине ја подижем глас. Не тиче ме се г. Полит, не тиче ме се „Бранив“, али тиче ме се понос омладински, тиче ме се истина, па не могу допустити, да омладина буде мост, преко кога ће газити неки људи, ради својих интереса.

Понос омладински неће дозволити, да она послужи за средство неколицини људи. У свесном делу српске омладине изазвало је оно писмо велико огорчење; читао сам га, па нисам могао веровати својим очима, прочитао сам га још једном, и са гнушањем окренуо сам се од тог покора.

Ако вреди што мишљење српске омладине, ако је и она нека чињеница, ако је нужно да се о њој пише и најзад ако је коме стало, да ту омладину убројава у своју странку, требало је отворено, јавно писати. Требала се повести реч о томе не у приватним писмима, него отворено у каквом листу, па онда да видимо право мишљење (у овом случају само) будимпештанске српске ђачке омладине. Али овом приликом рђаво су прошли и писац оног писма и — „Бранив“.

Мало ниже ја ћу то показати а сада хоћу само у кратко да одговорим на садржај оног писма. За сада чиним то у најкрупнијим поте-

*) За сада доносимо овај чланак из круга омладинског. Имамо још и других и више таквих чланака а од других писаца, па ћемо и њих донети, ако устреба. Пр. Уред.

ЛИСТАК.

ДЕСЕТ ФОРИНТИ.

(Слика из граничарског живота).

Има томе својих осамнајст до двадесет година валда, како се у селу С* догодило ово, што хоћу да вам приповедим.

Беше некако баш у вршидби. Једног лепог дана из јутра седила су пред „стражом“ два постарија човека. Онај, што по изгледу беше млађи, био је тада први сенатор у селу, а онај старији био је газда добре и јаке куће Иванчића. Разговарали су тијо, као, да их нико не чује, а могли су здраво разговарати; не беше баш никога, ко би им разговора чуо, јер свакоме је било сад да свога посла, а не да иде на стражу, да слуша шта први сенатор са газда-Костом разговара. Но они се опет тијо разговарали, скоро шапутали, али се видело, да разговарају брзо, онако, као кад хоће људи на врат на нос да скроје неки план, па нису ради да их ко-год у том ухвати, да им валда не поквари план, докле га не изведу, или може бити, да нико и не сазна за њега.

— Не могу, бога ми, не могу да га гледим. Сав ми је крвав, кад га видим. Видиш, ја сам добар газда; имам земље и стоке толико, да сам мислио, да ћу, док живим, увек од први људи бити у селу, а ти знаш, да нисам ја то стекао, да се нисам сам подигао, већ да ми је имање остало од мојих старијих. За то ми је баш и тешко: стару кућу Иванчића да неко претекне. Ја знадем, каква је сиротиња била у кући његовој. Радио је и мучио се као нико његов, а ето, шта сам дочекао, да ме сада имањем већ претекао. Но не би ме ни то тако једило, аман било у селу, било у кумпанији, било у рођименти вреди он више од мене: одају му и гори и бољи пошту, а ја као и да нисам жив на овоме свету. Не могу да га трпим, морам му где-год ногу подметнути. У имању да га сметнем не могу, али ћу гледати да га осрамотим, да буде постидан у селу док живи. Било би ми и то доста. — Тако је шаптао газда куће Иванчића, а први га сенатор слушао мирно, ни оком да је трену, као да је зар премишљао уједно, како да газда-Који помогне. Сила је он у селу, може много да учини, па би се могло покушати. Радовао би се и он, кад би се пред селом деда-Ђока осрамотио.

Ти ми говориш, а ја те слушам, али уједно и мислим, како би могли то да учинимо. Знаш, и ја га не волим. Кад је женио првог унука, узео је мене за старог свата, а онда још нисам био сенатор. Знаш, да је лане оженио и другог унука, па си валда и чуо, ко му је стари сват био. Мене, као првог сенатора обишао — осрамотио ме пред целим селом.

— Ај, Симо, мислим ја о томе ево већ година дана, аман никако, да нађем згоде. Тек ми пада по нешто на памет, али чини ми се да се не би тиме много хаснили. Ево, само да ти кажем. Сећам се, кад смо у револуцији били на збегу више П., да сам му дао 10 форинти у зајам. Искао је од мене те новце, да купи својима опанке. Сад, како би било, да потегнем ја, па да тражим бајаги тај новац од њега. Да ли ми је он тај новац вратио или није, не могу се са свим опоменути, ал све једно је, до заклетве сигурно неће доћи.

Хм! Шта мислиш, Симо, да л' би могли тако да га стигнемо. Ако ништа друго, знаће свет, да сам му некада новаца узајмио.

— Па добро, хајде да пробамо. Можда ће после бити и друге згоде — за сада биће и то доста. Него, да га зовем одмах на стражу, не би ли га како-год склонили, да ти врати 10 форинти — па онда смо готови. Гледаћемо после, да сазна и цело село то.

План је био готов против деда-Ђоке.

* * *

— Брат Ђоко, звао сам те на стражу, јер брат-Коста каже да има нека посла с тобом, па би хтео да рашчистите међу собом лепо и мирно, да не дође до тужакања и рапорта. Стари сте већ људи, а добре газде, па не би било лепо, да се вучете по суду, те да вам се свет смеје . . . . . .

— Сећаш ли се брат Ђорђе — прихватиће газда-Коста, кад оно бесмо у револуцији на збегу више П. да сам ти дао 10 форинти — не знам шта ти је требало — ти рече, да купиш својима опанке, па ми те новце ниси вратио. Прошло је, истина, доста времена, па како хоћеш сада: ако ћеш ми вратити — добро, ако нећеш — опет добро. Хвала богу, ја нисам осиромашио са ти 10 форината, па нећу ни осиромашити, а теби нека је богом просто. Онда сам те помогао у невољи — а сад како хоћеш....

— Хм! хм! Али за што ти мене пре ниси опоменуо за тај дуг. Јес', узајмио сам ја од тебе онда новаца, али не толико, колико ти кажеш: 10, већ 20 форинти. Али се ја врло добро сећам, кад смо дошли опет натраг са П., да сам ти свих 20 форинти вратио. Да сам још кад-год од тебе узајмио новаца, бога ми, ја не знам. . . .

Па добро, добро, брат-Ђоко, није то бог зна шта. Ето брат-Коста каже, да му је све једно: хоћеш ли му вратити или нећеш, тек хтеде само чути од тебе, како ти мислиш. А ти, брат-Косто, не би за цело требао да тражиш сад свој новац, ако ти и није вратио, јер прошло је много времена, дуг је већ застарео...

Не, не, Симо, нећемо тако. Дедер пиши ти нас на рапорт. Што данас имам, то је мука моја, мојих синова и моје унучади. Грех би био и једну крајцару у лудо да избацим из своје куће, али као што би то грех био, тако исто не би било лепо ни право, да мисле људи, да сам некога преварио и закинуо — па

зима, а ако буде нужде, ја ћу се опширније обазрети на ову ствар.

У писму, управљеном на Полита, вели се: „Било је за ово две последње године дана, кад је целокупна омладина овдашња једно мислила: да се само тако треба и мора радити, што пише (у први мах „Срп. Коло“, а после) „Застава“. Младићски жар се брзо распири, где опази, да се истиче вођа, одважност, пожртвовање за истину за право у својој жестини; где види да не може бити друкчије, него да из срца истиче“... „Из тих чланака (што су изашли у „Срп. Колу“ и у „Застави“) пак није провиривала теорија о социјализму; него смело енергично (где-где) претерано писање у обрану начела, што се у главном сва своде на начело народности — и то је нашло јака одјека у овдашње омладине — докле?“...

Па и јесте, овдашња српска омладина, била је уз коло младих наших бораца уз „Срп. Коло“ а доцније уз „Заставу“, одушевљено их је читала, одобравала и сама радила на тим листовима. Па и сам писац писма ето признаје, да су та два листа писали с вољом, с одважношћу и са пожртвовањем за истину и за право“.

„Застава“ је остала она стара „Застава“ као што беше у почетку, када је садашњи уредник примио уређивање тога листа. Па и сада „Застава“ пише с вољом, с одважношћу и са пожртвовањем за истину и за право.

И сад је та омладина уз „Заставу“ бар главни, свестан део омладине српске. Омладина одбија од себе, да је она увидела што бајаги увиђа писац писма г. Политу, да „Застава“ само „грди нотабилитете; грди Чивуте“.

Свестан део омладине српске презире полутанство, гнуша се политичке млитавости, па баш за то је и одобравао одлучност „Заставину“. А зар „Браник“ никад није ништа донео против Чивута, зар није и г. Миш Димитријевић на сабору говорио против поткупљене чивутске штампе. Или најзад, хоће ли писац писма тог, да „Застава“ брани нотабилитетска начела и нотабилитете, кад му је противно што „Застава“ пише против тога. Добро би било да се тај г. писац изрази отворено о томе.

Па када је рекао, да „Застава“ заступа начело народности шта је онда хтео да каже тиме, како у овдашњој омладини има можда само два изузетка, т. ј. омладине социјалистичких назора? У каквој је то свези и шта је био смер томе. И на ово би требало да се писац изјасни.

Напослетку хоћу да одбијем оне безобзирне изразе, да омладина неће да пристане бајаги „уз непромишљену разметљивост и неразборитост.“ Ту се писац позива на то, да је то мишљење већине овдашње омладине и то разборитије претежније омладине!

Ево ја јавно зовем писца, да ми покаже и наведе, која је то већина тих његових једномишљеника. То од њега захтева част му на које он много полаже.

Али и то је част, да човек на среду изађе па да докаже, и ја у име својих једномишљеника позивам г. писца оног писма, нека јавно изађе, нека боље разложи оно писмо, да не граде други од њега капитал, да не буде омладина ова мост, преко кога ће ићи неколико људи да постигну своју цел. То од њега захтева в понос омладински.

Али ево што је главно.

Ја сам се разговарао са писцем тога писма и уверавам српски свет, да је њему неправо, што је г. Полит уступио то писмо да се штампа у „Бранику“, и неправо му је, што „Браник“ оће да гради себи капитал.

Ето видите, на што је изашла ствар. Ја поуздано знам, да многим оним личностима, што су их изнели у „Бранику“ није право, што су то учинили, јер они људи неће дати своје име за то, да се „Бриник“ отуд прославља. Тако исто ми рече и писац писма управљеног г. Политу.

Често сам се разговарао баш са писцем тог писма, говорио сам и сада, и ето, на несрећу, „Браникову“ баш тај писац не верма ни најмање „Браник“. Кад сам рекао писцу тог писма, да ето сада изгледа, да је овд. срп. омладина уз „Браник“ и да ће то цео свет сада тако да тумачи, па можда је и сам писац, и то рекао изрично, да је омладина уз „Браник“ а „Браник“ то из скромности није хтео да донесе, онда ме је писац писма уверавао, да он то није тако мислио и вели да је он изрично рекао био, да је омладина уз „Браник“ тај лист би то одмах донео и за тим иронично рече: „Та већ свима је позната „Браникова“ скромност!“

Ето како је прошао „Браник“.

При крају поново позивам писца оног писма, да се боље изјасни о целој ствари, а ево тврдим да је главан део омладине уз „Заставу“, а између осталих то сведочи и читав низ сарадника у омладини, којима се „Застава“ подичити може, а којих „Браник“ нема.

Оволико за сада, а шат дође прилика, да се још опширније осврнем на ову ствар.

У Будимпешти на Цвети 1887.

Један омладинац.

Писмо из Цариграда.

27. марта 1887.

Бугарски власници израдише дивну работу: упропастише земљу, па сад ће моћи путовати. По гласовима, што овамо стижу из Бугарске, рекли би, да су избројани дани данашњој бугарској влади, јер ни она сама, као ни њени пријатељи, не верује више у свој живот. По вестима појавиле се несугласице између самих власника и министара, па једни друге окривљују за несрећу, коју су Бугарској нанели. У војсци нема више никаква реда нити се зна ко је старији. Официри се гложе између себе, јер је команда поверена младим и зеленим људма, који би требали да уче још у школи, а не да су већ команданти. Највећа је несрећа за данашњу бугарску владу, што нема новаца, те не може најнужније потребе да намирује. Нестало је, кажу, и тајних новаца, а сад нико више ништа не да. Стојилов је само за то пошао по свету, да у Бечу, код Батенберга или где зна, нађе новаца, јер ће иначе све пропасти. Да се народ још већма не огорчи, не смеду силом порезе тражити, јер је народу већ догрдило.

Бугари су тек сад видели, како их је Европа лепо на танак лед навела, па их сада оставила. Сад, кад су бугарски власници све онако свршили и урадили као што су њихови и словенски непријатељи хтели, моћи ће путовати, али само ако узимају времена да изнесу живе главе из Бугарске. Њихово царство било је кратког века.

До сад се веровало, да ће се бугарско питање моћи решити без стране окупације. Данас не верује у то нико више. Не верују у то ни данашњи бугарски власници ни они, који су понајвећма противу свачије, а особито противу руске окупације викали.

До сад се разноврсно говорило о савезу подунавских државица. Говорило се о томе, како би српска, бугарска и румунска војска могла да се Русији одупре, и да се Русија за увек са Дунава и Балкана потисне, али су ти рачуни били без крчмара. Сад, где се јасно види, да таква савеза не може бити, кад је Бугарска уништена и кад бугарске војске и нема, а најпосле, кад је Румунија тврдо уз Русију пристала, сад се више не зна, шта би се још могло радити.

Од неколико дана баве се овде озбиљније са бугарским питањем, а особито Русија и Турска нешто преговарају и уговарају, што се свакако само Бугарске може тицати. Велики везир посетио је руског посланика г. Нелидова, и био је код њега два сата. Долазио је и министар спољашњих послова. Бугарски посланик Вулковић постао је јефтинији, и врло је уситнио. Он је посећавао и г. Цанкова и тражио је да му се приближи. То је знак, како бугарска влада слабо стоји, и како јој је до ноката догорело.

Још увек беже бугарски родољуби из Бугарске, па и овамо је приспело неколико официра, што су избегли. Ко год данашњој бугарској влади није по вољи прогони га, затвори и туче. Један очевидац, који је у софијском затвору с Каравеловом био, прича, како су Каравелову и другим батине ударали и мучили их.

Недавно изагнали су из Софије Црногорца Вуловића, који већ неколико година у Софији живи, трговину води и две гостионице држи. Нису имали зашто да га скриве или осуде, али га ипак позову у варошку кућу, затворе га и у Турску прогоне. Немачки конзул као заступник руских поданика заузео се за Вуловића, и у вече обећају му бугарски власници да ће га пустити; али га оне ноћи тајно под пратњом у Турску пребаце. Вуловић је пријавио сву своју штету и губитке, и овдашње црногорско посланство посредовало је да се Вуловић отштети.

У Софији мора да су главу и памет изгубили, јер људи чистог разума не би могли тако што урадити. У животу могу се људи мрзити, па онда и да се свете један другом; али влада једна не би требала и не би смела да тако што ради. Али бугарски власници раде то, па на велико чудо у деветнајстом веку још батине ударају људима. У Бугарској све се у име закона и устава ради, пак се и батине — људима ударају.

С.

Политички преглед.

Утврђивање Карпата. Да наше војене власти никако не верују у мир, јасно доказује она журба око утврђивања Карпатских кланаца. Кланци се ти једнако утврђују и то од оне стране, с које би руска војска могла наступати. Из Ердеља пишу, да на утврђавању кланаца ради силан свет са војницима на шанчевима, рововима и т. д. На вишим тачкама зидају се куле стражаре. Већ се довлаче тамо и нови топови. Исти гласови стижу и из шарашке жупаније. Жељезничка пруга Мункач-Бескид, која је само за ратне цељи и саграђена отвориће се што пре.

Батенберг и Бугари. Бугарска господа никако да заборава свог красног Батенберга. Једнакога поздрављају, распитују о његовом здрављу. Ових дана отишао је од „родољубиве лиге у Софији брзојавни поздрав бугарском разкнезу Батенбергу. Он је одговорио да се захваљује на честитци, да се радује што се намесници још држе, јер то је изглед да се старо стање у Бугарској поврати. — Овде мисли принц Батенберг свој повратак у Бугарску. Види се да и Бугари, па и Батенберг мисле на — немогућности.

Економски рат између наше државе и Румуније. Не зна се, коме је горе или нашој држави или Румунији од тога рата. Догорело је до нокава и једнима и другима, па сад се више не говори, да се тај рат једанпут за свагда уклони, већ само на неко време, а то је, да се трговачки уговор на ново направи само за време. Наши се државници још и на то кочопере, па веле, да о томе не може бити говора, већ само да се стари уговор продужи. Аман и румунска је влада кочоперна, па се уједно чува да не наиђе на тај лепак. У останом, где кога сврби онде се и чеше, па биће, да мађарско-чивутске новине за то тако много и говоре о том уговору. Хтело би се силом, да се тај уговор склопи, али Румунија не попушта, а наша држава мора опет свој углед да чува, па и она неће да попусти.

Славку Милетићу

у Прагу.

Твоје писмо у „Застави,“ (бр. 47.) као одговор дру Политу прочитали смо и јако се обвеселисмо, јер се из њега уверисмо, да си достојан син славног ти оца — Светозара, па нам се не може на ино, већ ти ово своје уверење овако јавно исповедити.

Лепо је удесио твој чика-Полит, да и од тебе измами коју похвалну реч за његово непохвално толикогодишње ћутање и за данашње још непохвалније „услове,“ које народу ставља сад, када хоће опет да ступи у акцију, и да те наведе да осудиш мужа твоје сестре — Јашу Томића, уредника „Заставе“. Али ти се не даде збунити ни његовим ауторитетом, ни чуством захвалности, које ти он хтеде као замку намаћи. Ти изјави, да ћеш сачувати у себи дужну пошту према његовој личности и захвалност као према пријатељу твога оца; али да се при оцени јавнога рада придржаваш заједно са осталом омладином српском оних начела и идеја, којим сте свој живот и свој рад посветили, и према томе ви сте осудили Политово повлачење, које се збило онда, кад су муке тражиле јунаке, па га осуђујете и сада због његових „услова,“ уз које би тек могао ступити у борбу.

Тако и треба. Ауторитет дотле само вреди, док почива на непрекидном низу ваљаних дела. Прекине ли се овај и то, као овде, у најодсуднијем часу по народ и његову мисао, то је тај ауторитет сам себе дегредирао, као што си ти то згодно и рекао, и о њему се може као о нечем лепом из прошлости причати или ће га и историја забележити, али ако ауторитет, који би народу као вођ и појединцима као углед служио — то не може бити, све док га нужни низ дела за народ и идеју не би опет на то видно место подигао.

Дакле не ауторитет ради ауторитета, већ ауторитет ради дела заслуга, непрекидног рада и мука за народ и идеју, докле се год може или, што је то исто, докле се не изнемогне. Ко противно мисли, онај се забунио у ауторитете и лако им постаје жртва, што се и догађа људма, било младим, било старима, који од тог љубавног слепила не могу дела да виде и процене.

Својим одговором ти си показао за твој век необично бистар поглед и тиме си се одао као син Милетићев. Евала ти! и евала вами, деци Милетићевој, који идете путем напредних начела и дела — путем, којим је ваш славни отац без прекида ишао! Евала и омладини српској, докле год јој буду идеали о народном напретку и рад и пут и суд осуђивали, као што је то од тебе! Таку омладину и треба српски народ — данас већма, него икада!

У Черевићу, 30. марта. (11. априла) 1887.

Георг Илкић, Јован Стефановић трговац, Петар Станојчић трговац, Никола Марковић књиговођа, Коста Буцаковић трговац, Јоца Марковић берберин и фризер, Васа Живковић бравар, Младен Краковић тежак, Сава Митровић трговац, Никола Савић трговац, Тоша Златић, Ђока Чича Савић ратар, Младен Савић, Јова Радосављевић гостионичар, Живан Гечерић тежак, Исидор Цука Мандукић ликовођа срп. пев. друштва.

Онима, којих се може тицати.

У овоме (чисто Српском) селу установљено је место биљежничког спомоћника код политичке општине.

Пре кратког времена требало је да се попуни то мјесто. Кад је солга расписао стечај, овдашњи народни пријатељи нису знали. То је отуд, што солга није расписао стечај, као што је требао, у ововармеђском званичном листу „Торонталу“ него у неком чак Пештанском. То је учинио јамачно за љубав сину овдашњег биљежника (који на жалост није Србин, који, „sub rosa“ речено, мрзи на овдашње народне пријатеље, наиме на мене, те ме по многим Чивутским листовима на сву меру клевета, у пуном смислу клевета, тако, да ми је гадно и одговарати) достојном сину оца свог, иверу, верном клади својој, — да би остао без ривала. Најпосле шта је било, да било, само исти је био јединац компетенат. Овдашњи народни пријатељи заискали су, да солга поново распише стечај. Солга је одбио то. Бирачи су остали при своме захтеву, а солга је наименовао тог јединца компетента за биљежничког спомоћника.

Бирачи су иза тога уложили призив код више власти, и ова је, уваживши тај призив, 2. (14.) марта 1887. у вармеђској конгрегацији уништила солгин посао.

Сад ће солга имати да поново распише стечај. Кад ће он то учинити, не знамо...

ма то било и једном крајцаром — те да сам стекао ово, што сад имам. Пиши нас на рапорт! Ићићемо у кумпанију, па ако се ту не помогнем ићићемо и у рећименту!

Није било то право ни сенатору ни газда-Кости, али сад нису имали већ куда. Видели су, да се мало затрчали, да се преварили у рачуну.

* * *

У граници ишло је све по заповести, али је ишло брзо.. Није прошло ни неколико дана, а наши „парничари“ стајали су већ пред капетаном, били су већ на рапорту у кумпанији. Капетан је био човек опет из граничарске куће; познавао је врло добро живот граничара, па је одмах провидио и ствар, због које стоје сад пред њиме два стара граничара. Видио је с једне стране понос и поштење деда-Ђокино, а с друге опет злобу и пакост деда-Костину. Могао је у две три речи да пресуди, као што би сваки данашњи судија учинио због таке маленкости. Данас је судији светиња параграф, али је зло, што се тај параграф може свакојако окренути, па опет да се не промени. А може да се растегне у бесконачност. Друкчије је то било у граници. Ко се у граници крзнуо о туђе имање, скупо је увек то платио, а није лако било напасти ни на поштење и част другог... Капетан је хтео да чује најмању ситницу. Деда-Ђока говорио је слободно, јасно, а при томе сећао се свега. Испричао је потанко, како је узајмио оних 20 фор. и како их је опет вратио. Рекао је све. Међу тим је друкчије говорио деда-Коста, а говорио је збуњено, замршено и дотле га је капетан довео, да је признао, како се сећа да је деда-Ђоки узајмио новаца, али се не може опоменути, да ли их и натраг добио. Да се извуче, захтевао је, да се деда-Ђока закуне, да му је вратио новац, па да му опрости. Капету је сад доста било; био је на чисто. „Не би требало он да се закуне, већ ти, да ти није вратио, али ја то не тражим. Видим да си стар човек, али видим и то, како још ниси стекао памети. Зашто ниси искао свој новац пре, већ сада после скоро двадесет година, а знаш врло добро, да би ти овај човек могао платити не само 10 форинти, већ ако хоћеш и сто пута толико. Али си ти хтео човека да осрамотиш, но није ти испало за руком. Него да се опаметиш као пред старост и да ти више никад не падне на памет да вређаш поштене људе, затворићу те на 24 сата. Хвали бога, што си и тако прошао, јер не знаш како би ти било, кад би ствар чак и на рећименту отишла. Ти брат-Ђоко, не мој више тражити. Знају за тебе и у селу, и у кумпанији и у рећименти, да си поштен човек.... Можеш ићи кући.

* * *

Тако се тај процес због десет форинти између два граничара свршио. Имала је граница и својих рђавих страна, али је имала и лепих. Узмите само, колико би се још десетица потрошило и отишло са свим неком трећем у џеп — због једне десетице, а у данашње време!

—ић.

Овим, а ово је управо оно, што овим хоћу, упозорујем оне, а нарочито оне Србе, којих се тај стечај може тицати, да попазе на тај корак солге — и да компетују, да бисмо и ми већ једаред могли доћи до општинског званичника, који би био пријатељ овдашњем народу.

У Српској Кларији (у Торонталу), 31. марта 1887. **Богдан Кузмановић,** парох.

Народна привреда.

Свиларство у Угарској.

У последње време почела се свилена буба све већма гајити у Угарској. Свиларство, и ако лаганим кораком, ал све више земљишта обухваћа.

Народ увиђа корист, која му долази од свилобубе, те се лаћа гајења Што од тога нема толике користи, колко би под другим приликама требао да има, томе има опет доста сметња, о којима ћемо ниже говорити.

У рукама нам је извештај државног комесара за свиларство Пала Безередија. У том извештају изнесени су врло занимљиви податци о стању свиларства прошле, 1886. године. Ми саопштавамо неке од тих података:

Прошле године гајила се свилена буба у 883 општина наше домовине. Свиларством се бавило 17.784 породица а произвело се 257.635 кила чаура, што је држава одкупила за 271.885 фор. У нашим фабрикама израђено је 13.248 кила свиленог конца. Радница у фабрикама било је доста и то из Италије и Угарске.

Прошле године произвело се мање чаура, него преклане, год. 1885., а то за то, што је силних свилобуба од болести угинуло.

Произвођачи чаура нису продавали чауре само држави, већ и страним фабрикама. Те су фабрике скоро исто толико пазариле чаура као и држава. Скупа заслужили су произвођачи 411.530 фор. Заслуга на чаурама повећала се тек последњих година. Од 1881. године заслужили су произвођачи на том послу 1.297.791 фор. А тај је новац отишао већином у најсиромашнију класу народа, који је тиме лепу крајцару заслужио. Број произвођача множи се сваке године. За последњих 7 година повећао се број оних породица, које гаје свилобубу са једне на 17 хиљада. И ако су цене чаура у опадању, производња свилобуба повећава се једнако. А повећаваће се још већма, ако се произвођачи постарају да посаде што више дудова, јер без доброг и многог дудовог лишћа и производња ће слабити.

Толико нађосмо за нужно саопштити нашим читаоцима из комесаревог извештаја. Сад је на реду да ми кажемо своје мисли о томе, зашто произвођачи не могу да имају велике користи од гајења свилобуба.

Прво и прво то гајење је врло лаган, трудан и пипав посао. Ако произвођач за свој тежак труд не добије лепу, или бар колику толику заслугу, он ће се ратосиљати тог посла. Тако ће се најбрже производња чаура смањити или чак коначно и уништити. Држава, која чауре откупљује, треба да пази, да не би малим ценама произвођаче отуђила сасвим од свиларства. После треба боље да пази на чиновнике у фабрикама, јер они при куповању чаура одкидају народу леп део зараде.

То је први услов, да се код нас свиларство не напусти. Други је опет овај: Произвођачи немају довољно спреме за гајење свилобуба. Држава треба да се још већма стара, но досада, да се народ у том послу обучи. Требало би народним језиком написана упутства за гајење растуривати, да народу овај посао буде приступачнији.

Учитељи, свештеници и месне власти пак нека живом речју пораде, да се свиларство одомаћи још више у народу.

Свиларство је важна ствар. Народ може њиме лепу крајцару заслужити, само га треба на тај рад подстрекавати.

Покушајмо! **И.**

Вести из места и са стране.

Где ће бити сентомашки збор? У седници на Цвети решио је сентомашки одбор, док је био још у целости, да се збор одржи у дворишту велике гостионице. (Свакојако после 10 сати у јутру.) У случају непогоде, да се одржи у дворани исте гостионе.

Неки, који лижу. Код нас је ушло у обичај подписивати се под свачим. Тако је то било приликом трговачког збора. Ако треба збор, потписаће, ако неко рече: „не треба“ потписаће и то. — То је било и у Сентомашу. Свако се сећа изјаве у „Застави“, коју потписаше 15 Сентомашана. Ту је био и потпис Симе Николића. Но чим га некоји обрлатише да полиже свој потпис, а он 24 сата доцније рече: „ја сам изашао пре дебате напоље“. Ал ако је тако, за што онда пре тога потписати, да је после дебате изашао. Г. Н. Николић, опет даде изјаву, како он у седници није одобравао поступак г. Л. Каћанског и осталих, али је ипак остао у одбору. Дакле тако! Данас смо оваки, а сутра кад нас притегну онакви смо. Шта ће ту да рече народ кад види људе, који се тако титрају са својим потписима. А они, који наговорише људе да сутра и опет својим потписом опровргну оно што су јуче рекли, ти не треба да мисле да и на њих не пада пега. — Толико о тим гадним стварима. Срамота, кад се код нас и тако што може десити. Волели би кад би г. Сима Николић дошао да му вратимо оно писмено, које је први пут потписао, бар да не остане његова срамота у нашим рукама.

Парастос Лази Нанчићу у Ади. Пишу нам из Аде: „Данас је одржан у нашој св. цркви парастос пок. књижевнику и новинару Лази Нанчићу. Оваког парастоса смело тврдити смем, није много велико српско место видило, а не Ада. Представите себи, драги читаоци, три у црне одежде обучена свештеника са воштаницама у руци, а пред њима астал са кољивом, певачку дружину на кору где складно али тужно одговара на свештеничке молитве, са господи помилуј, подај господи, и вјечнаја памјат! Народ у цркви са погнутом главом и тугом у срцу шаље своје топле молитве за покој душе свога Лазе. Пречасни господин Павловић пре парастоса са амвона изрекао је неколико речи, дотакавши се узајмне љубави и поштовања, које не треба само привидно и површно да буде, већ које треба да и са оне стране ладнога гроба остане свагда једнако, за које нам и мајка наша православна црква пружа у својим обредима прилике. Певачка је дружина учинила своје, слава јој, слава и њеном коровођи. Овом приликом нека је топла хвала изражена честитој Српкињи, госпођи Соки жени опробаног родољуба Аврама Крачуновог, која је кољиво Лази — намењено — подарила. Не могу да прећутим а да овом приликом ненапоменем један случај који је у цркви на парастос дошавши народ јако огорчио. Нама аћанима већ од толика година на врату седећи учитељ Драгут. Дадић опет је показао своју паклену ћуд, коју безазорно и у цркви сваком приликом на видик изнаша. Но није ни чудо, он не воле свој народ који га плаћа, па зашто да воле цркву која га не плаћа. Његово последње јунаштво било је то, што је из цркве када је парастос почео изашао, но ништа и боље, бар није омаловажио својим присуством онај тужан осећај, који је у бројно лепо заступљеном народу владао. Нека извини давле г. председник мађарске читаонице (у српској није ни члан) ако му рекнем, да је ово народ добро у свој рабош зарезао, па шат једном дође време разрачунању. Онда ће му они парастос правити, у чијем је јату своју младост а и старост провео на уштрб оног рода, из ког је поникао. Хеј Вукашине Вукашине! докле тако? тешка је народна клетва.

Српска ратарска читаоница у Мокрину. Пишу нам из Мокрина: „Наша новоустановљена ратарска читаоница не напредује, баш као што би требало. А томе је узрок, што смо за привременог читаоничког председника изабрали, истина сиромашног, али по готову најписменијег земљеделца, а тим смо хтели да одликујемо знање а не богатство, како би се већ једаред сви пожурили, те стицали себи што више знања, које нам је у овом времену врло нужно. Кад се стварала читаоница, намера је била, да сво становништво без разлике стања и положаја, што чвршће стоји, те да једном, усљед братског узајамног обавештаја увидимо, шта нам, и како нам ваља чинити, да се одржимо и учврстимо у бујици која нас је тако са сви страна обузела. Немају дакле право имућнији земљеделци, што се тога ради не уписују у чланове читаоничке. Али се свештенство мокринско мора баш осудити, јер нити је учествовало на нар. збору, као што су то учитељи чинили, нити обавештује свет о томе, да разлика у имању не чини и разлику читаоници, цркви, школи и т. д. Но ми се ипак уздамо, да ће свесним мокринцима, не само поћи за руком, да одрже читаоницу, већ да ће ју подићи на онај ступањ, са кога ће моћи лепо и јасно светлити свима и свакоме, и да ће ту сваки, који буде гладан, духовне ране, наситити се. Нека да бог.“

Конференција у Сент-Ивану. На Цвети су натароши, ешкути, неки кнезови, касири и још неколико ратара држали у Сент-Ивану конференцију, свега их је било 60 особа. Тамо су иставили за кандидата шајкашког среза Милоша Димитријевића. То је владин кандидат. Свештеници „владине странке“ нису били присутни, јер су они за свог старог кандидата Т. Мандића. И ако су од народне слоб. странке отпали неки главнији људи као н. пр. Новак Локић, то нас уверавају, да народна слоб. странка може ипак продрети, само дабогме морала би истаћи за кандидата згодног човека.

Изборно кретање у ст. бечејском срезу Јављају нам из тог среза, да су темеринци већ сад почели радити, да њихов кандидат поп Др. Цитл, добије при избору већину. За кратко време одржаће они у Темерину бирачву конференцију.

Крашевскова свечаност у Пешти. 19. априла по н. к. сарадиће се у Кракову земни остатци великог пољског књижевника и родољуба Јосифа Крашевског. На тај дан приређују Пољаци, који станују у Пешти, велику свечаност у спомен овом великану пољског народа.

Чангови, које нису мађарска браћа у наше крајеве населили, већ остали у Буковини врло рђаво живују. Понестало им је ране, рада нема, те богме и глад прети. Сада ће им се и школа затворити.

Каулбарс и руски цар. Мађарски листови у највећој лутини јављају, да је руски цар врло пријатељски дочекао ђенерала Каулбарса. Каулбарса је цар здраво одликовао, подарио му своју слику у скупоценом оквиру.

Анархисте у Пешти. Пештански листови већ су заглунули уши својим читаоцима, пишући о руским нихилистама. Сад ради неке промене почеше саопштавати гласове како се у Пешти скупише силне анархисте, који смерају да изведу неки страшан план.

Ново научно путовање. Шведац барон Норденскијелд, који је извршио више научних путовања и истраживања, полази сада на ледени јужни пол да истражује. Са њиме ће ићи читава чета Шведаца. Ово путовање трајаће пола године дана.

Чудо од телета. На марвеној изложби, која ће се овог пролећа одржати у Пешти биће и неко чудо од телета изложено. Том је телету мати швајцарска крава, а отац јелен. Оно је мушко и све је особине наследило од оца. Личи са свим на јелена само је без длаке. Живо је и лепо је развијено.

Скочио са трећег спрата. Догодило се у Пешти, где се таке ствари по ваздан догађају. Трговачког слугу Хаузера увредио је нешто господар, а у њему се поче кувати — освета. Осветиће се он, па ма шта било. Мислио, мислио, па на послетку смислио. Попео се на прозор трећег спрата, па оданде скочио на сокак. После неколико сати издануо је.

Спава две недеље дана. Јавили смо, да се у Лондону здраво успавао један француски трговац. Сада јављају, да ево већ две недеље дана спава, а никако да се пробуди. Лекари га ране вештачки, да не умре од глади.

Кожарски радници траже већу плату. У Пешти су обуставили рад радници кожарских фабрика. Плата им је и сувише мала, па траже повишицу. Сад дотле неће радити, док не дођу до веће зараде.

На париској изложби, која ће се одржати 1889. године, неће бити заступљене све земље у Европи. Све је то из пркоса, што Француска држи с Русијом. Аустро-Угарска и Немачка неће суделовати на изложби.

Велика ватра. На католички велики петак догодила се у селу Ивану шопроњске жупаније велика несрећа. У јутру се појавила ватра, која је у пепео претворила цело село. Изгорело је 160—170 кућа, школа, црква и спајијин дворац. 1000 људи остало је без крова, без хране. Изгорела је скоро сва храна, силна стока и кућни намештаји. У пламену изгубило је једно дете свој живот.

Велика ветрина била је на велики петак у Араду. Дрва, телеграфски стубови и ограде рушили су се. Однешено је неколико слабих кровова. Силни прозори су полупани.

Кратке вести. У Минхену се основала задруга за ширење католичке вере у Африци. — У Бездецинцу изгорела је велика фабрика папира. — Овогодишње новачење војника у Пешти показује лепе успехе. — Мађарски композитор Секељ умро је. — Немачки лист „Пост“ јавља да је велики словенски пријатељ Катков постао руски министар просвете. — Афрички путник Ленц вратио се из Африке. — У Лавову је изгорео кемички лабораторијум. — Из Либау-а у Курланду покрађен је силан динамит.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Пошто је већ истекла претплата свима онима, који се претплатише на прву овогодишњу четврт „Заставе“, то позивамо учтиво претплатнике и пријатеље „Заставе“, да претплату обнове.

Наши претплатници знају народно-слободоумни правац нашег листа, а знају и то, да се уредништво трудило да прати пажљиво развитак свију грана нашег народног живота, па и све важније светске догађаје. Тако ће то бити и од сад, а администрација „Заставе“ бринуће се и на даље о најтачнијем отправљању листа.

Кад се овако познајемо, излишна је свака даља реч.

У Н. Саду 2. априла 1887.

Уредништво и администрација „Заставе“.

Трговина.

= **Нови Сад.** 2. (14.) априла. На нашој житарској пијаци има довоза са пшеницом и кукурузом више него обично пошто је варош са наступајућих православних светих празника, добро посећена Цена је рани данас ова: Пшеница новосадска, шајкашка и сремска 9 ф., лакша 8 ф. 80 н. Наполица 7 ф. 80—90 н. Зоб 5 ф. 60 н. Јечам 5 ф. 50 н. Кукуруз 5 фор. 20 нов., на мање 5 фор. 30 новч. Све од 100 кгр.

Брашно се непрестано израђује и продаја је знатна; цене су без промене.

Пасуљ је јевтинији; бели крупан 6 ф. 80 до 7 ф., жути 7 ф., пасуљица ситна виноградска 8 ф. Лук црни је јевтинији, 6—7 фор. Арпадик 32 ф., од 100 кгр. Кромпир је скупљи 26—28 фор., од 1000 кгр.

Маст на једној цени, на више 46—47 ф., на мање 47—48 ф. Сланина сушена танка и средња 49—50 ф., паљена 51—52 ф., све од 100 кгр.

Свињи угојени; тешки 39—40 н., средњи 40 до 42 н., за потрошњу меса лаки 42—44 новч. од 1 кгр. Мршави су свињи на цени; погодишњи 14 до 16 ф., годишњи 24—30 ф., двогодишњи 36 до 48 ф., од пара.

Теоци 8—17 ф. од ком. Јагњци 7—12 ф. од пара. Коже телеће 2 ф. 80 н. до 3 ф., јагњеће 80 до 1 ф. 20 н., од пара.

*

У Будимпешти 1. (13.) априла. Пшеница је необично журно нуђена, купци су били умерени са куповањем а цена је са неколико новчића попустила. Плаћана је пшеница потиска тешка 80.5. 9 ф. 57½ н., 80. 9 ф. 50 н., 79.5. 9 ф. 50 н. 79. 9 ф. 45 н. Пештанска 80. 81. и 79.5. по 9 ф. 50 н. 78.5. 9 ф. 40 н. Бачке 2000 м. ц. 76.9. 9 ф. 47½ н. 1700 м. ц. 75.6. 9 ф. 35 н. Банатске 2000 м. ц. 77.5. 9 ф. 45 н. Све на три месеца. Јечам 6 ф. 25—50 н. Зоб 6 ф. 35—45 н. Кукуруз 5 ф. 95 н. за готов новац.

Термини су попуштањем доле обављени Пшеница за пролеће 9 ф. 34—30 н., за јесен пшеница 8 ф. 43—35 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 97—89 н. Зоб за пролеће 6 ф. 15—13 н., за јесен зоб 6 ф. 21—17 н. Репица 10 ф. 75 н.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 2. априла.

Дукати — — — — — — —	5·95
Наполеондори (20 франака) — — —	10·02
4% угарска златна рента — — —	101·90
5% „ папирна „ — — —	88·30
Немачке држ. марке — — — —	62·30

Најновије вести.

— У Сибињу одржао је средишњи одбор саске народне странке седницу, на којој је била већина саских изборних срезова заступљена. Закључено је, да странка остаје на програму од год. 1881., а осим тога, да се баш на основу тог програма захтева од мађарске владе да се што строжије придржава закона о народностима.

— Из Бугарске јављају. да ће се бугарско собрање, које је требало 17. априла да се сазове, одгодити на неизвесно време. Вели се, да је то учињено по савету протераног кнеза Батенберга.

— Бреговско питање између Србије и Бугарске по новинарским вестима као да је коначно решено.

Различности.

Народна здравица. Забавно поучни лист „Личанин“ што у Госпићу излази два пут на месец, доноси из Подлапачке општине ову красну народну здравицу: Здрав брате и помага' ти Бог! Ево нам мили кум дође од господина Бога у овај дом, под овај кров! Донесе нам крува и вина, Бог, му дава сваке среће и мира за највише мушкога рода и житног плода и жарене погаче: на вјетру је вијата, на ситу је сијата, медом је укувана; оћемо је брате ломити — и драгом се Богу молити — на двије поле на четири четврти, а на осам комада и шеснаест мали комадића, у сто добри часа! Колико ти на њој писми, толико има' сини! Колико жари толико снаји. Ти се с њима поносио, као соко висином, риба дубљином, зец брзином, јунак на врану коњу, на широку пољу! — О, јуначе и јуначки сине, ко би ти био злотвор, убио га господ Бог својом стријелом! Тањио ка' конац, црнио ка' лонац, у лули ноге прекрстио, кроз камиш се провлачио! Бог му дао воштену главу, а лојене ноге, нити смио зими на буру, нити љети на сунце; ако би зими на буру, мримрза' се, ако би љети на сунце, одкравио се! Отиша' у саске лугове купити дугове; нити дугова скупио, нити кући рупио! Ако би када мога' по несрећу кући рупити, шуба му до пете; но раздро је цркви одећи, нити се Богу молећи, већ кроз трње веруући! А даклен јуначе и јуначки сине, ако је ова ракија жеженица, родиће нам проја и пшеница и у брду винова лозица, у шљиварy шљивова гранчица. Вала ти куме, који донио, нијеси пролио; не има никаква зараза, веће крстио и вјенчава', цркве прекрива' и намастире дарива'! Бог ти дава' свитлороге волове и вилаше овнове, и зубате прасце, док дарова куме и пријатељице и остале кумице: он остаде без бијела гроша и дуката. Дакле препоручи се господину Богу да му даде Бог оштро гвожђе равно поље, упутне тежаке, јаке воке, да он оре шјеницу бјелицу. Тија гвдина поража, свети Петар и Пава на златне се штапе подбачају; роди њему шеница бјелица; по дну је бусјата, по сриједи је перјаста, по вр'у је класата; све класи кај ђаци, снопови кај попови, стрњика кај врљика. О јуначе и јуначки сине, ослободите боже понајвеће сењске драге, жуте локве, врачке буре, немиле цуре, тијесна сокака на'пака Бошњака, врбова моста, рђава госта, шупље таве, смутљиве маје, стари девојака, шупљи опанака, виторачке ливаде и Веговца, који вооу прождире! — Даклен код вина, дуга напитка, готова срамота! Сад ћу засукати брчину, дозвати врницу, улићу у купицу подн'јећу под устницу. Здрав Омере први до мене! Здрав и живили и помага' нас Бог свију скупа и сваког' по се! Крај куће нам клијења и јасење, у кући нам здравље и весеље! Бијеле нам се иљадиле овце, свака овца по двоје јањаца, а село краве надвисиле, врани коњи плоче погубили, ма гонећи вино и ракију, женећи момке и удавајући дјевојке! Здрав брате и помага' нас Бог свију скупа и свакога по се!

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Песник и свет. Јосифа И. Крашевскога. Роман у два дела. С пољског превео Рајко. У Н. Саду. Штампарија А. Пајевића. Цена 80 новч.

НА ЗНАЊЕ

СТРАНЦИМА, КОЈИ ДОЛАЗЕ НА ПОЗОРИШНУ ПРОСЛАВУ.

Сви позвани гости ради својих станова, а тако исто и сви они, који би хтели што дознати, нека се изволе потрудити у позоришну писарницу у **згради позоришној**, где ће им за цело време прославе позоришне на то одређени **сталан одбор** давати нужна обавештаја и упутства.

Управа срп. нар. позоришта.

Учесницима у прослави позоришној.

Управа аустро-угарског железничког друштва попустила је од попутнине 33⅓ проц. на прузи од Сегедина-Темишвара-Оршаве и натраг, и од Темишвара-Базијаша и натраг.

Дајући то на знање нашем свету, позивају се сви они, који би хтели ма са које станице споменуте железничке пруге у Нови Сад на **прославу позоришну** доћи, да се изволе обратити на управу српског народног позоришта у Н. Саду, како би им се могле послати легитимационе карте за то путовање

Те легитимационе карте важе за време од 5. (17.) до 16 (28) априла о. г

У Новом Саду 24. марта (5. апр) 1887.

УПРАВА
српског народног позоришта

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
У НОВОМ САДУ.

Сад баш изађе из штампе **издањем краљ. српске државне штампарије** у Београду

ВУКОВА ДЈЕЛА

ПРВА КЊИГА.

ПЈЕСМЕ ЈУНАЧКЕ НАЈСТАРИЈЕ.

Цена 1 фор.

Нови Сад 15. марта 1887.

СРПСКИ КЊИЖАРИ И ШТАМПАРИ
Браћа М. Поповићи.

РЕД ПЛОВИДБЕ

пароброда I. ц. кр. прив. дунавског паробродског друштва.

(Важи од 24. марта 1887. па до даље наредбе.)

Из НОВОГ САДА у СЛАНКАМЕН-ТИТЕЛ: сваки дан у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ПОТИСКЕ ШТАЦИЈЕ: изузимајући петак сваки дан у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ-ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сати по подне.

Из НОВОД САДА у ЦАРИГРАД преко РУШЧУКА-ВАРНЕ: недељом у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у ПЕШТУ: сваки дан у 10½ сати пре подне.

У Новом Саду 23. марта 1887.

АГЕНЦИЈА.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Усљед уништеног избора овомесног учитеља Паје Борјановића, овим се поново стечај отвара на исто учитељско место уз годишњу плату од 400 ф., 40 ф. за пофторну школу, 50 фор. као перовођи и 3½ ланца земље уз слободан стан и огрев. Учитељу у дужност спада осим законом обвезане наставе још и у цркви појати. — Рок стечају траје шест недеља.

Из седнице школског одбора у Тиса Ст. Миклушу 25. марта 1887.

Паја Борјановић, перовођа. 3—3 **Димитрија Ћирић**, шк. председник.

ШЕГРТА

СА ДОБРИМ ШКОЛСКИМ СВЕДОЦБАМА
потребује

Д. КОДА 1—3

за своју

СПЕЦЕРАЈСКУ РАДЊУ У НОВОМ САДУ.

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

М. ПЕТКОВИЋА

У ИНЂИЈИ

потребује једног млађег помоћника и два шегрта. 1—3

ПОМОДНЕ, ГАЛАНТЕРИЈСКЕ, КРАТКЕ И БЕЛЕ РОБЕ ТРГОВИНА

ПАНТЕ ЈОВАНОВИЋА

У НОВОМ САДУ „КОД ЦРВЕНЕ РУЖЕ“

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈЕ НОВО, ОБИЛАТО И ОДАБРАНО СТОВАРИШТЕ ЗА ОВОПРОЛЕТЊЕ ДОБА (СЕЗОНУ) И ТО:

СУНЦОБРАНА

у највећем избору и најновије врсте као и лепеза, модних пантљика, чипака, ришева, везених штрафти и уметака, кошуља мушких и женских као и спаваћи рекли, огрлица (крагнова) и запонака (манжетни) шифонски као и веома омиљених целулоидских, шлајфне за мушке од најфинијих, нарочито ЛАНДШТУРМ-шлајфне комад само 80 новч. — Кишобрана вунених и свилених, доње сукње, дечије хаљинице, чарапе за одрасле и децу мушке и женске, велова и венаца за невесте, парфима и сапуна и најприпознатији ово и иноземски производа. Стовариште правог здравственог нормалног рубља, МИДЕРА увек на стовариште бели, драп и грао, у цени од 80 новч. до 6 фор.

ПРИ ПОРУКАМА, НУЖНО ЈЕ ЦЕНУ, БОЈУ И ШИРИНУ СТРУКА ОЗНАЧИТИ.

Све горе наведено у највећем избору а по најјефтинијој и строго утврђеној цени.

Поруке са стране обавља трговина ова најтачније на подпуно задовољство сваке поштоване муштерије.

У НОВОМ САДУ, пред Ускрс 1887.

ПАНТА ЈОВАНОВИЋ,
„КОД ЦРВЕНЕ РУЖЕ.“

3—3

СТЕЧАЈ.

У штипендијској закладу покојног дра Ђорђа Пантелића расписује се стечај на једно упражњено место, с роком од 4 недеље, т. ј. до 9. маја 1887 Штипендија исте закладе за сваког питомца износи ф. 210 — словом две стотине форината а. вр. коју штипендиста у 10 месечине узрока унапред прима.

Компетовати могу на ову штипендију ђаци Срби православне вере из Аустро-Угарске из више гимназије и реалке као и слушаоци на универзитету.

Рођаци покојног фундатора дра Ђ Пантелића са једнаком власификацијом имају првенство

Компетенти ваља уз молбеницу да донесу 1.) крштено писмо 2.) лекарску сведоцбу о здрављу и накаламљеним богињама 3) школске сведоцбе од последња два школска стечаја и 4.) сведоцбу сиромаштва, у којој треба да је означено и то колико деце родитељи молиочеви имају.

По правилима исте штипендијске закладе, питомац исте несме имати осим те никакву другу штипендију, и осим тога мора се сваки ома по избору обвезати, да ће се у свему владати по правилима за исту штипендијску закладу, која му се одма по избору достави.

Из II. седнице црк. одбора 5. фебруара држане.

У Земуну, 28. марта (9. априла) 1887.

Књиго- и перовођа 2—3 Председник.
Стеван Зарић. **Петар Петровић.**

ОБЈАВА.

Част ми је јавити поштованој публици да сам **главну агентуру** од друштва за осигурање

ФЕНИКС

PHÖNIX

од 1. марта 1887. год. примио.

Јосиф Тулпер,
главни агент
Altespitalgasse кућни број 283.

2—2

КАКАО
и
ЧОКОЛАДА
VICTOR SCHMIDT & SÖHNE

SCHUTZ MARKE S&S REEL

која је на првој бечкој изложби куварске вештине са највећом наградом, са почасном дипломом одликована, **може се добити**, чиста и права са нашом влашћу регистрираном „шуцмарком“ и фирмом, код свих реномираних гг. трговаца и трговаца с деликатесама, у **Новом Саду код гг.**

Д. Коде и Енериха Дицгена.

— Пошиљке са поштанским поузећем (Nachnahme) у провинцију.

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE,
ц. кр. зем. фабриканти. Фабрика и средишно одправништво у Бечу Wien, IV., Alleegasse Nr. 48. (nächst dem Südbahnhofe.) 47—

ПАЈА АРСЕНИЋ

У ИЛОКУ (у Срему)

препоручује своје добро снабдевене подруме са **свакојаким црним, белим и шилер** (столним и дезертним) вином, **правом сремском шљивовицом и коњаком**, како у бурдима, тако и у бутелама, **комовицом ракијом и правим винским сирћетом**.

Опширне ценовнике шаљем на захтевање свакоме **бадава и франко**. 3—5

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЈЕФТЕ ОСТОЈИЋА

У РУМИ

потребује једног млађег помоћника који може одма ступити. 2—3

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

ШЕШИРА

држимо у својој радњи на новосадској пијаци код „зеленог шешира,“ на ћошку рузмаринске улице. Имамо мушких шешира сваковрсних најбоље квалитета, како фабричке робе, тако и домаће производње. Еспап ког држимо на стоваришту **одликује се својом финоћом и умереним ценама.**

Пречасној господи српско православним

СВЕШТЕНИЦИМА

нарочито препоручујемо свој богати избор **свештеничких шешира и ћелепуша.**

У добу, када нас туђини поплављују рђавом робом, треба сви да пазарујемо код својих људи, који нас неће оманути великим ценама и рђавом робом. — Молимо поштовану публику за што многобројнију посету.

С одличним поштовањем
Маркуш и Јекић,
шеширџије у Новом Саду.

4—4

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ
КОД „СВЕТОГ САВЕ.“

НЕКА СУ ПРЕПОРУЧЕНЕ ОВЕ РАЗНЕ

НАЈНОВИЈЕ КЊИГЕ И МУЗИКАЛИЈЕ

Приповетке Милорада П. Шапчанина
КЊИГА ПЕТА
СА СЛИКОМ ПИШЧЕВОМ.
Садржај: 1. Монах ђенадије. — 2. Двадесет шести. — 3. Поремећен план. — 4. Сат. — 5. Сургун.
Цена 70 новч.

ЈОСИФА И. КРАШЕВСКОГ
ПЕСНИК И СВЕТ
РОМАН У ДВА ДЕЛА
С ПОЉСКОГ ПРЕВЕО
РАЈКО.
Цена 80 новчића.

„БЈЕГУНАЦ“
новела
МАВРА ЈОКАЈА
превео
ГРАНИЧАР.
Цена 25 новч.

Најлепше и најодабраније приче из
„ХИЉАДУ И ЈЕДНУ НОЋИ“
са 6 лепих слика
Цена 60 новч.

НЕВЈЕРА.
ПРИПОВЕТКА
ИЗ НАРОДНОГ ЖИВОТА
написао
СРЕТЕН ДАНЧИЋ.
Цена 20 новч.

БОЈ НА КОСОВУ
или
МИЛАН ТОПЛИЦА И ЗОРАНДА
написао
ЈОВАН С. ПОПОВИЋ.
Са сликом.
Цена 75 новч.

ВАТЕРЛО.
Приповетка
ЕРКМАНА ШАТРИЈАНА
с француског превео
Окица Глушчевић.
Са 4 слике.
Цена 1 фор.

ЧОВЕЧИЈИ ЖИВОТ.
Приповетка
Грофа Л. Н. Толстоја
с руског превео
О. Г.
Цена 50 новч.

„ОТЕЛО“
ТРАГЕДИЈА У ПЕТ ЧИНОВА
написао В Шекспир
превели
Г. Гершић и А. Хаџић
Цена 50 новч.

СВЕТА ГОРА АТОНСКА
израдио
АЕ. МИТРОПОЛИТ СРПСКИ
МИХАИЛ.
Цена 60 новч.

ЖИВОТОПИС
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
са науком правосл. цркве о њој
Израдио
АЕ. МИТРОПОЛИТ СРПСКИ
МИХАИЛ.
Цена 90 новч

ЈАКОВ ПАСИНКОВ
ОД И. С. ТУРГЕЊЕВА
с руског превео
О. Г.
Цена 25 новч.

ЈЕЛЕНА ЈУНГОВА.
новела.
Написао П. Линдау
превео
БРАНКО МУШИЦКИ.
Цена 25 новч.

ЗА МОЈУ МИЈУ МЛАДЕЖ.
Књижица је ова згодна за дар деци при разним приликама, а украшена је са **60** бојадисаних слика.
Цена 60 новч.

ЊЕГ. СВЕТЛОСТИ ДАНИЛУ-АЛЕКСАНДРУ
кнежевићу црногорском
„ЦРНОГОРСКОМ ВОЈНИКУ.“
СЛОВА С. РОГАНОВИЋА
за гласовир написао Др. Јован Пачу.
Цена 80 новч.

РАДО ИДЕ СРБИН У ВОЈНИКЕ.
ПО ПОЗНАТОЈ МЕЛОДИЈИ
за гласовир саставио
Др. ЈОВАН ПАЧУ.
Цена 70 новчића.

НЕМАЊИНО КОЛО
ЗА ГЛАСОВИР
посвећено писцу историјске драме
„НЕМАЊА“
Г. МИЛОШУ ЦВЕТИЋУ.
Од Д. Чижека.
Цена 50 новчића.

Ко од ових горе наведених купи:

добија на фор.	2.—	—	—	20	процената	добија на фор.	6.—	—	—	30	процената
„ „ „	3.—	—	—	20	„	„ „ „	8.—	—	—	33⅓	„
„ „ „	4.—	—	—	25	„	„ „ „	10.—	—	—	40	„

толико дакле процената приде у књигама нашег издања.

У НОВОМЕ САДУ, на српске Благовести 1887.

СРПСКИ КЊИЖАРИ И КЊИГОИЗДАВЦИ
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

2 5

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.